

MILJÖUTSKOTTETS BETÄNKANDE 5/2008 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med sär- skilda behov

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 maj 2008 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (RP 59/2008 rd) till miljöutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- bostadsråd Riitta Kimari, miljöministeriet
- budgetråd Pekka Pelkonen, finansministeriet
- överinspektör Aini Kimpimäki, social- och hälsovårdsministeriet
- finanschef Markku Aho, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA
- verkställande direktör Perttu Liukku, Avara Suomi Oy

- verkställande direktör Matti Alho, VAV-asunnot Oy
- vice verkställande direktör Urpo Piilo, VVO-yhtymä Oy
- ombudsman Ulla-Mari Karhu, Suomen opiskelija-asunnot SOA ry
- chef för verksamhetsområdet Bostäder, jurist Marina Furuholm, Suomen toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry
- ombudsman Sanna Lehtonen, Vailla vakinaista asuntoa ry
- ombudsman Markku Virkamäki, stiftelsen Kehitysvammaisten Palvelusäätiö
- ombudsman Hannu Puttonen, stiftelsen Y-Säätiö.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- S-asunnot Oy
- Sininauhasäätiö.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov ändras så att en större andel av finansieringen för bostadsobjekt för långtidsbostadslösa, studerande och personer med funktionsnedsättning kan beviljas som stöd.

Stöden beviljas av Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet för byggande, an-

skaffning eller ombyggnad av sådana objekt. För att understöd ska ges ut krävs det på samma sätt som nu att också räntestödslån enligt lagen om räntestöd för hyresbostadslån och bostadsrätts-huslån beviljas för projektet.

Vid finansieringen av bostadsprojekt som gäller långtidsbostadslösa kan stödet vara högst 50 procent av de bygg-, anskaffnings- och ombygg-

nadskostnader som godkänts för projektet. Propositionen grundar sig till denna del på regeringsprogrammet och regeringens program för att minska långtidsbostadslösheten 2008—2011.

Höjningen av maximistödet för bostadsobjekt för studerande och personer med funktionsnedsättning föreslås bli genomförd så att alla tre nu-

varande maximinivåer höjs. Beroende på projektet kan då högst 10, 25 eller 40 procent av de godkända kostnaderna beviljas i understöd. Det ska då beaktas att de högre maximandelarna för stöden går till bostäder för dessa grupper med särskilda behov.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet anser förslaget nödvändigt och ändamålsenligt och tillstyrker det utan ändringar men med följande anmärkningar.

Sedan 2005 har det getts ut investeringsstöd för byggande, ombyggnad och anskaffning av bostäder för grupper med särskilda behov. Systemet har visat sig vara mycket nödvändigt och det har kommit in fler ansökningar om stöd än det har gått att bevilja inom ramen för fullmakten. I alla dessa fall är stödet inte tillräckligt stort för att bostäder anpassade för grupper med särskilda behov ska kunna byggas. Propositionen syftar främst till att förbättra bostadsförhållandena för långvarigt bostadslösa, studerande och personer med funktionsnedsättning. Därför föreslås procentsatsen för stödet bli höjt för att utbudet på lämpliga hyresbostäder ska vara större. Förslaget är i högsta grad nödvändigt eftersom långvarig hemlöshet och boende för personer med funktionsnedsättning är stora frågor som vi måste satsa mer på.

Ett extra stort problem är det att avskaffa långvarig bostadslöshet. Att döma av de sociala, hälsomässiga och ekonomiska konsekvenserna är långvarig bostadslöshet det största problemet med bostadslöshet. Långvarigt bostadslösa med multiproblem måste få bostäder som är anpassade efter deras behov. Målet för programmet för att minska långtidsbostadslösheten är att gradvis avskaffa gruppboenden och ersätta dem med självständiga, övervakade boenden där de boende får stöd. Det behövs lösningar på bland annat problemen med att ta fram lämpliga bostäder för personer med missbruksproblem eller psykisk ohälsa. Det finns också ett behov av enstaka bo-

städer eller gruppboenden för långvarigt bostadslösa. Behovet kan ofta inte tillgodoses eftersom anskaffnings- eller reparationskostnaderna är så höga att boendekostnaderna blir hutlöst höga i relation till de boendes möjligheter att betala hyra. Förslaget att höja stödsatsen till 50 procent är en avgjord förbättring och välkomnas av utskottet, som samtidigt påpekar att åtgärderna för att avhjälpa den långvariga bostadslösheten måste backas upp av en konsekvent bostads- och socialpolitik med siktet inställt på att effektivt förebygga bostadslöshet. Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet ARA ger 2008—2011 årligen ut upp till 20 miljoner euro i investeringsstöd till grupper med särskilda behov för projekt som är godkända inom ramen för programmet för att minska långtidsbostadslösheten.

Bland handikappgrupperna behövs det inte bara hyresbostäder i största allmänhet, utan också stödboenden och serviceboende med särskild service. I dagsläget får ungefär 2 300 utvecklingsstörda sluten vård, men bara 100—200 av dem bedöms behöva sluten vård och bör i stället få bostad i normal boendemiljö. Många av dem som nu bör på institution skulle klara sig i vanliga bostäder eller gruppboende för utvecklingsstörda, förutsatt att det finns tillräckligt mycket stödtjänster. Det krävs en hel del omstruktureringar i bostadsbyggandet när det byggs färre institutioner och fler serviceboenden inom öppen vården. Också en del utvecklingsstörda som bor hemma hos sina föräldrar vill gärna ha självständigt boende eller så kan föräldrarna inte längre ta hand om dem på grund av sin höga ålder. I likhet med regeringen lyfter utskottet fram likabehand-

lingsprincipen som innebär att personer med funktionsnedsättning ska ha möjlighet att bo bland andra människor. Enligt vissa uppskattningar behövs det årligen ungefär 600 nya bostäder för att tillgodose de utvecklingsstördas behov av bostäder och ersätta institutionsboendet. Dessutom måste handikappade studerande få sina servicebehov tillgodosedda.

Det är viktigt att vi kan stödja byggande av prisvärda hyresbostäder för att förbättra bostads-situationen för dessa grupper. Möjligheterna att bygga prisvärda hyresbostäder måste också backas upp av mark- och bostadspolitiken. Till exempel i Helsingforsområdet är det begränsade utbudet på tomter ett stort hinder i bostadsför-sörjningen. Målet med regeringens bostadspoli-tiska program och avsiktsförklaringen mellan kommunerna i Helsingforsområdet och staten är att det ska byggas 12 000—13 000 bostäder årligen. Just nu finns det bättre konjunkturmässiga förutsättningar att bygga hyresbostäder, när ök-ningen i produktionen av ägarbostäder har avta-git och de osäkra ekonomiska utsikterna så små-ningom också bromsar upp det kraftigt ökade kontors- och affärsbyggandet. Därmed förefal-ler det finnas mer resurser för att bygga hyres-bostäder.

Med investeringsstöden vill regeringen få ner hyrorna till en rimlig nivå som stämmer överens med de boendes betalningsförmåga. Detta trots att det krävs kostnadshöjande speciallösningar för respektive gruppers behov. Utskottet påpe-kar att det måste säkerställas att systemet de fac-to resulterar i en rimlig hyresnivå. Samhällssub-ventionerade hyresbostäder måste vara tillgäng-liga för de berörda grupperna i tjugo år.

Det räcker inte med att bostäderna uppfyller gruppernas särskilda krav, de måste också leva upp till normala krav på kvalitet. Rimliga priser är en stor utmaning när kraven på exempelvis brandsäkerhet, tillgänglighet och energieffekti-vitet måste uppfyllas och det inte går att tumma på dem. I framtiden kommer klimatförändring-en att kräva nya strängare normer för att förbättra energiprestandan i byggnader. På sikt mins-ka energiförbrukningen och därmed också pri-

set på boendet sett i ett livscykelperspektiv. Det är bra att miljöministeriet har satt i gång med en översyn av normerna för att få reda på vilka nor-mer man kan tumma på för att möjliggöra pris-värt bostadsbyggande. Till exempel alltför många parkeringsplatser vid studentbostäder kan höja kostnaderna i onödan.

Bostäder bör placeras så att det inte uppstår social segregering. Det är viktigt att de särskilda behoven i varje grupp beaktas, inte minst målet att kommunikationerna ska fungera och det ska finnas service i närheten.

I budgeten för i år är stödfullmakten för att förbättra bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov 85 miljoner euro och ungefär 48 miljoner euro har använts eller bundits till stöd-beslut. Stödandelen ska läggas fast med hänsyn till byggobjektets storlek och kostnader, hyres-nivå och de boendes möjligheter att betala hyra. Projekten med service- och stödboenden kräver betydligt mer styrning från ARA:s sida än vanli-ga hyresbostadsprojekt. Personalen där måste vara både effektiv och kvalificerad, när perso-nalstyrkan kommer att skäras ner med tio perso-ner fram till 2011 enligt statens produktivitets-program.

När befolkningen åldras, ökar behovet av ser-vice- och stödboenden. I framtiden kommer det dessutom att vara en stor fråga hur vi ska hand-skas med de särskilda krav på boende som äl-dersdemens ställer och hur institutionsboende ska kunna skjutas på framtiden så mycket som möjligt.

Följaktligen är det viktigt att följa upp hur in-vesteringsfullmakten räcker till och att bedöma behovet av höjningar i samband med nästa stats-budget med hänsyn till de frågor som behandlats här.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår miljöut-skottet

att lagförslaget godkänns utan ändring-ar.

MiUB 5/2008 rd — RP 59/2008 rd

Helsingfors den 10 juni 2008

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Rakel Hiltunen /sd
vordf. Pentti Tiusanen /vänst
medl. Marko Asell /sd
Christina Gestrin /sv
Timo Kaunisto /cent
Merja Kuusisto /sd
Tapani Mäkinen /saml
Petteri Orpo /saml

Sanna Perkiö /saml
Janne Seurujärvi /cent
Tarja Tallqvist /kd
Kimmo Tiilikainen /cent
Pauliina Viitamies /sd
Henna Virkkunen /saml
ers. Janina Andersson /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.